

MAGYARORSZÁGI NEMZETISÉGI SZÍNHÁZAK

- A magyar jogszabályok 13 honos nemzetiséget ismernek el: bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, roma, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán.
- A Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács munkájában a kisebbségi önkormányzatok is részt vesznek. A nemzetiségi önkormányzatok jelenlegi delegáltja a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának elnöke.
- A Magyarországi Nemzetiségi Színházi Szövetség Egyesület a Magyar Teátrumi Társaság tagja.
- A JELEN/LÉT Nemzetiségi Színházi Fesztivál a magyarországi nemzetiségi színházak fesztiválja. A 2019-ben is megrendezett eseményen összesen 14 színház mutatkozott be, 17 előadással.

A háttéranyag a magyarországi nemzetiségi színházakról nyújt összefoglalót. Az Infojegyzet kitér a jogi szabályozásra, röviden bemutatja a nyilvántartásba vett színházakat, és ismerteti a színházak támogatását.

Az Alaptörvény értelmében a hazai **nemzetiségeknek joguk van kulturájuk ápolásához**. A nemzetiségi kultúra része a színházak működtetése, amely a nemzetiségek jogairól szóló törvény értelmében nem kötelező feladat ([2011. évi CLXXIX. törvény](#)), azonban az önkénes vállalkozást az állam központi költségvetésből támogatja.

A jelenleg működő nemzetiségi színházak fenntartói között egyaránt megtalálhatóak országos nemzetiségi önkormányzatok, egyesületek, illetve alapítványok. A színházak tevékenységi köre jellemzően széles körű, rendszerint túlmutat a színjátszáson, az intézmények számos esetben felvállalnak színház-pedagógia, tehetséggondozó feladatokat, illetve szervesen bekapcsolódnak a nemzeti kultúra ápolásába.

Az eltérő háttérű és infrastruktúrájú intézmények darabjaikat gyakran utaztatják, vendégszereplőként lépnek fel nemzetiségi kulturális programon vagy nemzetiségek által lakott településeken, valamint gyakran az anyaországban is bemutatják darabjaikat.

JOGI HÁTTÉR

Az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól szóló [2008. évi XCIX. törvény](#) (a továbbiakban: Emtv.) különböző szempontok alapján – úgymint, művészeti tevékenység jellege, művészeti tevékenység sajátos jellege, stb. – kategorizálja a színházakat. A jogszabályban a nemzetiségi színház fogalom a "**működése szerinti típusmegjelölés**" kategóriába található.

Az Emtv. az értelmező rendelkezéseknél pontosan definiálja a nemzetiségi színház – korábban nemzeti és etnikai kisebbségi színház – fogalmát:

- az országos nemzetiségi önkormányzat **nyilatkozatával** ismeri el a színházat;
- **nemzetiségi nyelven vagy magyar nyelven** tart előadásokat;
- az **alkotóközösség** egy nemzetiséghez köthető;
- az előadások alapvetően a **nemzetiség anyanyelvi igényeit** szolgálják;
- valamint a színház a nemzetiségi közösség **szocio-kulturális háttéréhez és hagyományaihoz** kötődik.

NYILVÁNTARTOTT NEMZETISÉGI SZÍNHÁZAK

Az Emtv. értelmében a költségvetési vagy közhasznú szervezetként működő előadó-művészeti szervezetekről nyilvántartás készül. A nyilvántartást a Pest Megyei Kormányhivatal vezeti ([378/2016. Kormányrendelet](#)). A hivatal [honlapján](#) elérhető adatok (2020. február) alapján a *működés szerinti típusmegjelölés* besorolásban az alábbi **12 nemzetiségi színház és egyesület szerepel**. (A nyilvántartásban szereplő és az oldalon felsorolt színházakról bővebb információ a megadott linkeken keresztül érhető el.)

A nyilvántartott szervezetek között szerepel a (1) **Magyarországi Nemzetiségi Színházi Szövetség Egyesület**. A szervezet 2010-ben alakult, az egyesület [honlapján](#) olvasható információk szerint elsődleges feladata az érdekvédelem, a nemzetiségi színházak összehangolt képviselése. A 2018-as [taglista](#) alapján az egyesület 29 taggal rendelkezik.

A (2) **Magyarországi Német Színház** fenntartója a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata, székhelye Szekszárd. A színházat 1983-ban alapították, a mai is használt épületbe 1986-ban költözött az intézmény. A művészeti társulatot 5 színész alkotja, emellett rendszeres együttműködést alakítottak ki vendégművészekkel. A színház költségvetési szervként működik, egyben az ország egyetlen német nyelven játszó állandó színháza ([dbu.hu](#)).

A (3) **Pécsi Horvát Színház** fenntartója az Országos Horvát Önkormányzat. A színházat a jelenlegi fenntartó 2018-ban vásárolta meg Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatától. Ugyancsak ebben az évben adták át az intézmény új épületét. A színház 2018. évi [beszámolójából](#) kiderül, hogy az adott évben összesen 55 előadást tartottak, amelyből 36 horvát nyelvű volt ([pecsihorvatszinhaz.hu](#)).

A (4) **Magyarországi Szerb Színház** fenntartója Lórév Község Önkormányzata. Az újkori szerb nyelvű színjátszás 1992-ben éledt újjá. A színház állandó játszóhelyet tart fent

Budapesten, a helyszínt a Szerb Országos Önkormányzat intézménye, a [Kulturális és Dokumentációs Központ](#) biztosítja ([srpskopozoriste.hu](#)).

A szlovák nyelvű színjátszásnak teret adó (5) **Cervinus Teátrum** szarvasi központtal működik 2000 óta. A kulturális intézményt Szarvas Város Önkormányzata tartja fenn. A repertoár átfogó színházi rendszert tükröz, amelyben a nemzetiségi színjátszás és a város kulturális igényei egyaránt megjelennek ([cervinusteatrum.weebly.com](#)). A (6) **Vertigo Szlovák Színház** 1997-ben kezdte meg működését színjátszó csoportként, csoportból alakult meg 2004-ben a szlovák színház. Az intézmény költségvetési szervként működik, fenntartója az Országos Szlovák Önkormányzat ([slovaci.hu](#)).

A (7) **Karaván Színház és Művészeti Alapítvány** 2000-ben alakult meg. Az alapítványi formában működő budapesti szervezet fő célja színészképző stúdió fenntartása, amely tehetséges roma és más hátrányos helyzetű fiataloknak kínál kibontakozási lehetőséget. 2014-ben Kaposváron is elindult a színészképzés. A Ferencvárosi Önkormányzattól bérelt helyiségben működik a Karaván Szobaszínház, az alapítvány az előadások nagyobb részét befogadó színházakban adja elő ([karavanma.hu](#)).

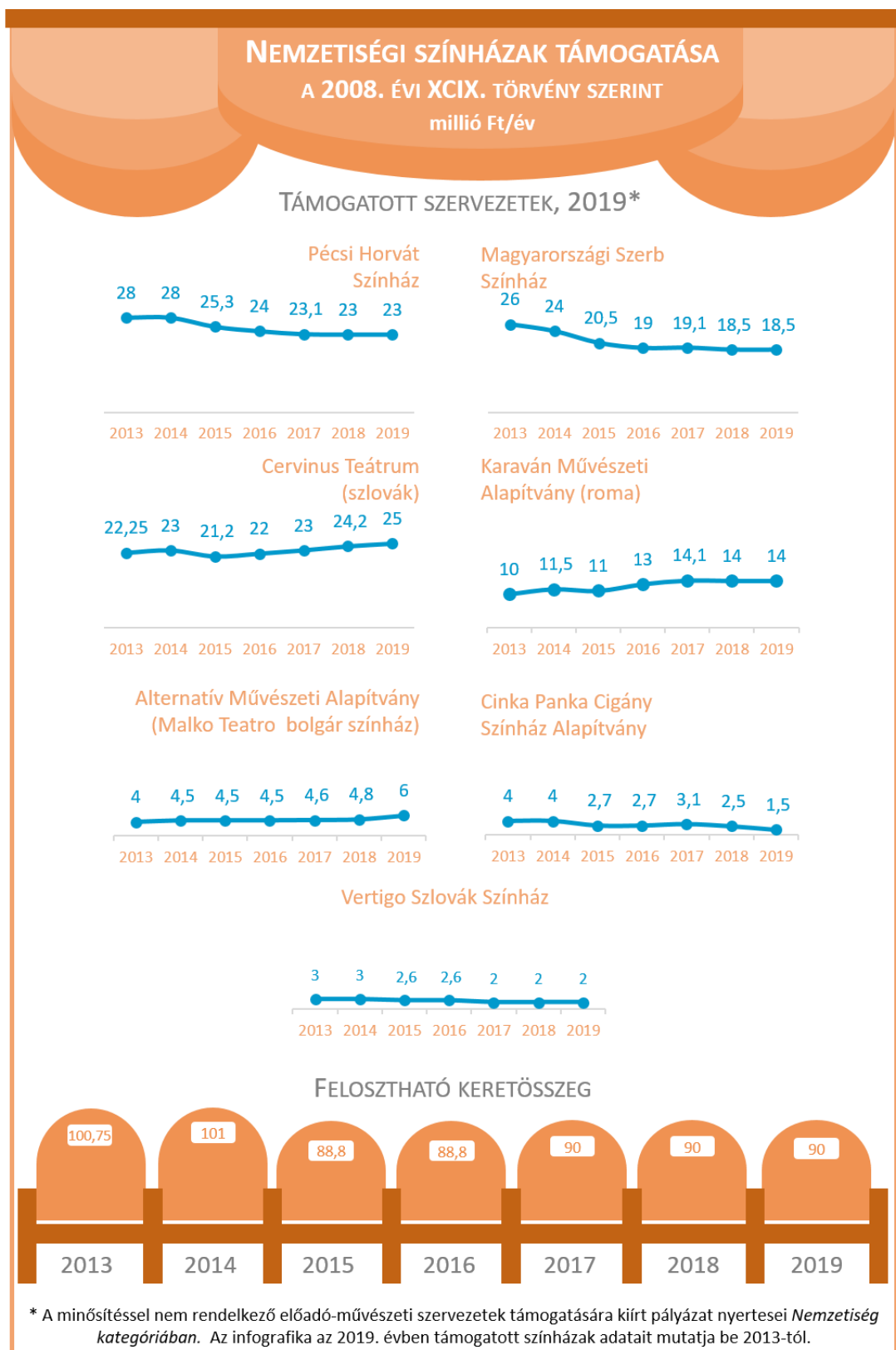
A (8) **Cinka Panna Cigány Színház Alapítvány** 1994-től működik, fő feladata a cigányság kultúrájának ápolása és tolmácsolása, valamint a cigány származású tehetségek művészeti támogatása. Az alapítvány saját társulattal rendelkezik, önálló épülete viszont nincs ([cinkapanna.hu](#)). A Miskolcon működő (9) **Romano Teatro Színtársulat** célja a roma és nem roma fiatalok közötti kapcsolatteremtés ([facebook.com/romanoteatro](#)). A (10) **Hókirálynő Egyesület** repertoárjába alapvetően mesedarabok tartoznak. Az egyesületi

Témához kapcsolódó infojegyzetek:

[2019/28. Nemzetiségi önkormányzati választások](#)

[2017/36. Előadó-művészeti szervezetek](#)

[2017/20. Nemzetiségek parlamenti képviselése](#)

Forrás: infoszolg/NKA

formában Budapesten működő színház először 1994-ben mutatott be mesedarabot cigány szerzőtől, később cigány nemzetiségi programot hozott létre (hokiralyno.hu).

Az (11) **Urartu Örmény Színház** fenntartója az Országos Örmény Önkormányzat. A kulturális intézmény 2013-ban tartotta első előadását (armenians.hu).

Ugyancsak örmény gyökerű az (12) **Artashat Örmény Nemzetiségi Színház**, amely egyesületként működik pápai központtal. A színház magyar és örmény nyelven egyaránt játszik (artashatszinhaz.hu).

NEMZETISÉGI SZÍNHÁZAK TÁMOGATÁSA

Az Emtv. értelmében a kultúráért felelős miniszter – hatályos jogszabályok alapján az emberi erőforrások minisztere – látja el az előadó-művészeti szervezetek központi költségvetési támogatásával kapcsolatos feladatokat. A **Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács (NEÉT)** szakmai és szakmapolitikai fórumként működik, amelyben a kisebbségi önkormányzatok is képviseltetik magukat. A NEÉT korábban – a jogszabály 2019. decemberi módosításáig, [2019. évi CXXIV. törvény](#) – a támogatási kérdések egyeztető fóruma volt.

A szaktárca a **minősítéssel nem rendelkező színház- és táncművészeti előadó-művészeti szervezetek számára pályázatot ír ki**, amelyet az EMET Nemzeti Kulturális Alap Igaz-

gatósa ([NKA](#)) kezel. A kiírt pályázat kategóriái között szerepel a nemzetiségi színház. A 2019-es kiírásban a pályázók **1 millió és 30 millió forint között összegre pályázhattak**. A feltételek között szerepelt a hatósági nyilvántartásba vétel és legalább egy új produkció létrehozása. A pályázók értékelése pontozásos rendszerben történik. A döntési lista adatai alapján 7 színház összesen 90 millió forint támogatásban részesült.

Az **NKA Színházművészeti Kollégiuma** 2018-ban kilenc nemzetiségi színháznak nyújtott támogatást 6,5 millió forint értékben.

Mindezekon felül további támogatások érhetőek el a színházak számára (2018-as adatok):

- fejezeti kezelésű előirányzatok (5 M Ft);
- EMMI miniszteri keret (5 M Ft);
- Miniszterelnökség egyedi nemzetiségi színházi támogatások szakmai programra, eszközbeszerzésre (99 M Ft);
- egyéb egyedi támogatások.

A nemzetiségi színházak pályázói köre jellemzően állandósult az elmúlt évek során ([B/8328. beszámoló](#)).

Források:

- [2008. évi XCIX. törvény](#) az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól
- [2011. évi CLXXIX. törvény](#) a nemzetiségek jogairól
- [B/8328. beszámoló](#) A Magyarország területén élő nemzetiségek helyzetéről (2017. január - 2018. december)
- Bethlen Gábor Alapkezelő: [hazai nemzetiségi támogatások 2020](#)
- Emberi Erőforrás Támogatáskezelő: [roma nemzetiségi támogatások](#) és [roma kultúra program](#)
- Magyarországi Nemzetiségi Színházi Szövetség Egyesület [honlapja](#)
- Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács ([NEÉT](#))
- Nemzeti Kulturális Alap, EMMI [kulturális pályázatok](#)
- Nemzeti Színház: [Jelen/lét fesztivál másodszer a Nemzetiben](#)
- Pest Megyei Kormányhivatal, Oktatási és Kulturális Osztály [honlapja](#)

Készítette: Simsa Tünde
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486